

GRĀMATA IV • NIRNBERGA 1493

Nirnbergas hronika

*Keizari, pāvesti
un krusta kari*

PILNS TULKOJUMS • 49 KRĀSAINI KOKGRIEZUMI

BLUSABOOKS

GUDRĪBAS GRĀMATAS · SENĀS HRONIKAS

Nirnbergas hronika

Grāmata IV. Ķeizari, pāvesti un krusta kari

Hartmana Šēdela pasaules vēsture pēc 1493. gada Nirnbergas
izdevuma

BlusaBooks · MMXXVI

Tulkojums un komentāri © 2026 SIA "Blusa Entertainment".

Avots: Hartmans Šēdels, *Liber Chronicarum* (Nirnbergas hronika), Antona Kobergera iespiedums, Nirnberga, 1493. gada 12. jūlijs. Tulkots no latīņu valodas pēc ar rokām krāsota eksemplāra lapu attēliem. Kokgriezumi — no tā paša eksemplāra (Mihaela Volgemūta un Vilhelma Pleidenvurfa darbnīca).

SATURS

<i>Priekšvārds</i>	5
I Kūrfirsti, Heinrihs II un Konrāds II	8
II Heinrihs III un Heinrihs IV	35
III Gregors VII un pirmais krusta karš	64
IV Heinrihs V, templeši un Bernards no Klervo	84
V Konrāds III un Frīdrihs Barbarosa	113
VI Jeruzalemes krišana un Inocents III	139
VII Francisks, Dominiks un Frīdrihs II	157
VIII Gvelfi un gibelīni, Ludvigs IX un Toms no Akvīnas	181
IX Rūdolfs Habsburgs un austrumu zemju zaudēšana	205
X Bonifācijs VIII un templešu gals	233
XI Ludvigs Bavārietis, Dante un Petrarka	259
<i>Komentāri</i>	289

PRIEKŠVārds

Pasaules vēsture vienā grāmatā. 1493. gada vasarā Nirnbergā iznāca grāmata, kas gribēja izstāstīt visu — no pasaules radīšanas līdz pat tās izdošanas gadam un vēl tālāk, līdz pasaules galam. Latīņu valodā to sauca *Liber Chronicarum*, «Hroniku grāmata», bet visā pasaulē tā kļuva pazīstama kā Nirnbergas hronika. Tā bija viena no lielākajām un krāšņākajām grāmatām, kādu agrīnā grāmatu iespīšanas laikmetā vispār izdevās radīt: liela formāta folio sējums ar vairāk nekā sešsimt lappusēm, kurās teksts un attēli savīti vienā veselumā.

Kas to radīja. Hroniku sarakstīja Hartmans Šēdels (1440–1514) — Nirnbergas ārsts, humānists un viens no sava laika lielākajiem grāmatu krājējiem. Viņš savāca un pārstrādāja visu, ko viņa laikā zināja par pasaules gaitu, — Bībeli, baznīctēvus, antīkos autorus un jaunākās itāļu hronikas, īpaši Jēkaba Filipa no Bergamo «Hroniku papildinājumu» un humānista Enea Silvio Pikolomini, vēlākā pāvesta Pija II, darbus. Grāmatu iespieda Antons Kobergers, tolaik varbūt lielākais izdevējs Eiropā, un izdevumu finansēja divi turīgi Nirnbergas pilsoņi — Zebalds Šreiers un Sebastians Kammermeisters. Latīņu izdevums tika pabeigts 1493. gada 12. jūlijā, bet tā paša gada 23. decembrī iznāca arī vācu tulkojums, ko sagatavoja Georgs Alts.

Attēlu grāmata. Nirnbergas hroniku vispirms atceras tās attēlu dēļ. Kokgriezumus darināja Mihaela Volgemūta un viņa padēla Vilhelma Pleidenvurfā darbnīca; tieši tajos gados Volgemūta darbnīcā mācījās jaunais Albrehts Dīrers, un tāpēc bieži domā, ka arī viņa roka varētu būt piedalījusies. Grāmatā ir 1809 attēli, bet tie iespiesti tikai no 645 kokgriežuma klučiem: viens un tas pats karaļa vai praviēša portrets kalpo daudzām personām, un viens pilsētas skats reizēm attēlo vairākas pilsētas. Tomēr daudzas lielās pilsētu panorāmas — Nirnberga, Vīne,

Ķelne, Rēgensburga — ir pirmie tik plaši un dzīvi šo pilsētu attēli drukā. Daļu eksemplāru jau 15. gadsimtā pēc pircēja vēlēšanās ar rokām izkrāsoja.

Septiņi pasaules laikmeti. Šēdels sadalīja vēsturi septiņos laikmetos, kā to darija viduslaiku tradīcija: no radīšanas līdz plūdiem; no plūdiem līdz Ābrahāmam; no Ābrahāma līdz Dāvidam; no Dāvida līdz Babilonas gūstam; no gūsta līdz Kristus dzimšanai; no Kristus līdz paša autora dienām; un septītais — Antikrista laiks un Pastarā tiesa. Hronikas beigās pievienots Eiropas zemju apraksts.

Kas ir šajā grāmatā. Šī ir sērijas ceturtnā grāmata no sešām. Tā turpina sesto pasaules laikmetu un aptver vairāk nekā trīs gadsimtus — no tūkstošā gada līdz 14. gadsimta vidum. Tā sākas ar slaveno kūrfirstu attēlu, kurā Šēdels rāda, kā Svētā Romas impērija «stāv uz četrām kolonnām», un turpinās ar Saksijas, Sālijas un Štaufenu dzimtas ķeizariem — svēto Heinrihu II un Kunigundi, Konrādu II, Heinrihu III un Heinrihu IV, kurš 1077. gadā grēknožēlnieka tērpā stāv sniegā pie Kanosas vārtiem. Šeit ir investitūras strīds starp ķeizariem un pāvestiem, Gregors VII un Urbāns II, pirmais krusta karš un Jeruzalemes ieņemšana 1099. gadā, Gotfrīds no Buljonas, templeiši un johanīti, Bernards no Klervo, Frīdrihs Barbarosa, Saladīns un Jeruzalemes krišana 1187. gadā, Inocents III, Frīdrihs II, Francisks no Asīzes un Dominiks, svētais Ludvigs, Toms no Akvīnas, Rūdolfs Habsburgs, Akras krišana, pirmais jubilejas gads, templeišu ordeņa iznīcināšana, pāvesti Aviņonā, Ludvigs Bavārietis, Dante un Petrarka. Gandrīz katrā lappusē ir pāvestu dzīves gājumi, jaunie mūku un bruņinieku ordeņi, mācīti vīri, ārsti un debesu zīmes. Starp šiem stāstiem Šēdels ievieto lielus pilsētu skatus un aprakstus: Ulmu, Nīkaju, Pasavu, Damietu un Minheni. Ērtības labad grāmatu esam sadalījuši vienpadsmit daļās.

Mūsu tulkojums. Tulkojām no latīņu izdevuma pēc ar rokām krāsota eksemplāra lapu attēliem. Tulkojums ir pilns — teikumu pa teikumam, neko neizlaižot un nepārstāstot. Šēdela garos teikumus vietām sadalījām, bet saturu nemainījām. Kur drukā kāds vārds bija izdzisis vai saīsinājums neskaidrs, jēgu atjaunojām pēc konteksta un pēc avotiem, no kuriem Šēdels pats rakstīja. Kur

hronika lapas malā norāda gadu — pasaules gadu, gadu no Romas dibināšanas vai gadu pēc Kristus —, tas atstāts šķirkļa sākumā. Grāmatai ir arī angļu izdevums: tas ir tā paša teksta tulkojums mūsdienu angļu valodā.

Kā lasīt. Vietvārdi, tautas, mazāk zināmas personas un mūsdienās nezināmi jēdzieni izskaidroti vērēs tajā pašā lappusē — tur, kur tie parādās pirmo reizi. Šedels raksta kā 15. gadsimta cilvēks: viņa skaitļi un datējumi bieži nesakrīt ar mūsdienu zināšanām, viņš jauc līdzīgu vārdu valdniekus, un leģendas viņš stāsta tikpat nopietni kā vēsturi. Viņa kļūdas atstājām tekstā neskartas un īsi paskaidrojām vērēs. Grāmatas beigās katrai daļai ir komentārs *Vienkāršiem vārdiem* un *Ko saka vēsture*.

Attēli. Kokgriezumi grāmatā ir oriģinālie — izgriezti no tā paša ar rokām krāsotā eksemplāra lapām un ievietoti tajās vietās, kur tie atrodas hronikā. Pavisam to ir 49: kūrfirstu un impērijas kārtu lielais attēls, ķeizaru dzimtu ciltskoki, jauno ordeņu klosteri, koncili, komētas un citas brīnumzīmes, kā arī lielas pilsētu panorāmas. Vairāki lielie attēli hronikā aizņem divas pretējas lappuses, tāpēc šeit tie doti divās daļās. Divi kokgriezumi ilustrē viduslaiku melīgos apmelojumus pret jūdiem; tos atstājām, jo tie ir avota daļa, un vērēs un komentāros skaidri pateicām, ka tie ir meli. Katras daļas sākumā ir krāsaina ilustrācija vēlo 15. gadsimta grāmatu miniatūru manierē — tā ir mūsdienu darbs, nevis hronikas daļa.

Sērija «Nirnbergas hronika».

- I. Pasaules radišana un pirmie laikmeti
- II. No Babilonas gūsta līdz Konstantīnam
- III. No Konstantīna līdz tūkstošajam gadam
- IV. Ķeizari, pāvesti un krusta kari
- V. Pēdējie laiki un Pastarā tiesa
- VI. Eiropas apraksts

Šī ir vēsturiska avota publikācija. Šedels raksta ar sava laika ticību, zināšanām un aizspriedumiem. Viņa vārdus atstājām neskartus; mūsu skaidrojumi ir tikai vērēs un komentāros.

KŪRFIRSTI, HEINRIHS II UN KONRĀDS II

Ilustrācija 15. gadsimta grāmatu miniatūru manierē

Par impērijas kūrfirstu iecelšanu

Likumu par ķeizara vēlēšanu izdeva Gregors V¹. Vienpadsmitajā mēnesī pēc tam, kad bija bijis spiests aiziet, viņš tika atgriezts Romā un ļoti bargi atriebās par romiešu nodarīto pārestību. Kad Otons III ar mantošanas tiesībām, ne bez grūtībām, bija kļuvis par ķeizaru, šis pats pāvests, būdams no tās pašas tautas un apzinādamies impērijas vājumu un laimes mainīgumu, sasauca sinodi un izdeva

1. Gregors V (996–999) — pirmais vācu izcelsmes pāvests, Otona III brālēns. Stāsts, ka viņš nodibinājis kūrfirstu kolēģiju, ir leģenda: septiņu kūrfirstu loks izveidojās tikai 13. gs.

likumu par ķeizara izvēlēšanu, lai augstākā impērijas majestāte varētu ilgāk palikt pie vāciešiem: tikai vāciešiem (kurus tādēļ sauc par kūrfirstiem jeb vēlētajiem) ir tiesības izvēlē valdnieku. Šo likumu mēs redzam ievērotu līdz pat šim laikam jau vairāk nekā četrsimt gadus — lai turpmāk impērija nepārietu asins mantojuma kārtā, bet ķeizaru izvēlētu vienīgi vācu lielkungi kopā ar Bohēmijas ķēniņu. Ievēlētais tad tiek saukts par ķeizaru un romiešu ķēniņu; bet, ja Romas pāvests viņu kronēs, viņu sauks par imperatoru un augustu. Par šo apstiprinājumu plašāk rakstīts dekretālēs, nodaļā «Venerabilem»².

Septiņi kūrfirsti, ķeizars un impērijas kārtas (kreisā puse)

2. «Venerabilem» — pāvesta Inocenta III dekretāle (1202) par Romas ķēniņa vēlēšanu un pāvesta tiesībām to apstiprināt; iekļauta baznīcas likumu krājumā *Liber Extra*.

Un šie ir kūrfirsti, kā redzams attēlā: Maincas, Trīres un Ķelnes arhibīskapi, un Brandenburgas markgrāfs, pfalcgrāfs³, Saksijas hercogs, Bohēmijas ķēniņš. Viņu starpā amati ir sadalīti tā, ka trīs pirmie ir kancleri: pirmais — Vācijas, otrais — Gallijas, trešais — Itālijas. Brandenburgas markgrāfs ir kambarkungs, pfalcgrāfs — stolnieks⁴, Saksijas hercogs — zobennesējs, Bohēmijas ķēniņš lai ir dzērienu devējs; taču stāsta, ka viņš esot pievienots pārējiem, lai novērstu kūrfirstu nesaskaņas⁵. Par to daži raksta tā:

Septiņi kūrfirsti un impērijas kārtas (labā puse)

3. Pfalcgrāfs — šeit Reinas pfalcgrāfs, kūrfirsts ar galvaspilsētu Heidelbergā; sākotnēji ķēniņa pils (*palatium*) pārvaldnieks.

4. Stolnieks, kambarkungs, zobennesējs, dzērienu devējs — tā sauktie impērijas augstie galma amati (*Erzämter*); kūrfirsti tos izpildīja tikai simboliski, ķeizara kronēšanas mielastā.

5. Bohēmijas ķēniņa vēlēšanas tiesības līdz pat 13. gs. bija apstrīdētas; septītā balss gan nodrošināja nepāra skaitu, taču tieši šim nolūkam tā nebija ieviesta.

Šie ir tie amatvīri:

Maincas, Trīres un Ķelnes vīrs —

ik viens no tiem lai impērijas kanclers ir.

Tad pfalcgrāfs — stolnieks, hercogs zobenu nes,

markgrāfs pār kambari, Bohēmis kausu dod.

Tie ieceļ ķēniņu un likumu sargā pēc kārtas,

un kungu tie rada, kas visiem uz mūžiem augstākais.

Mēs esam atraduši, ka gads, kurā šis likums izdots, bijis pirmais vai, kā citi raksta, otrais pēc tūkstošā kristīgās pestīšanas gada.

Impērijas četrinieki: pilsētas un ciemi (kreisā puse)

Bet kārtību un veidu, kā septiņi Romas impērijas kūrfirsti ievēl jaunu ķēniņu, kā viņus sapulcina un aicina, kad tiem jāierodas Frankfurtē, pilsētā pie Mainas, un kas un kādā kārtībā tur jādara, ļoti skaidri māca Zelta bulla⁶, ko Romas ķeizars Kārlis IV izdeva svinīgajā Nirnbergas reihstāgā 1356. gadā. Ievēlēto tad sauc par ķeizaru un romiešu ķēniņu; bet par imperatoru un augustu viņu sauc tikai tad, kad Romas pāvests viņu apstiprina. Jo mūsu ķeizarus, kad tos ievēl, pirms

6. Zelta bulla — ķeizara Kārļa IV impērijas pamatlikums (1356), pieņemts Nirnbergas un Mecas reihstāgos; tas galīgi noteica septiņus kūrfirstus un ķēniņa vēlēšanas kārtību.

iesvētīšanas un kronēšanas sauc par romiešu ķēniņiem, it kā imperatora vārds būtu vērtējams augstāk nekā ķēniņa. Turpretī senie romieši pēc Tarkvīnija Lepnā padzīšanas naida pret ķēniņiem dēļ pilnīgi atmēta ķēniņa vārdu, ar senāta lēmumu noteikdami, ka turpmāk pilsētā nevienam nebūs ļauts būt ķēniņam. Bet par imperatoriem⁷ viņi tik daudzus gadus goda dēļ sauca daudzus vīrus, kas bija labi un sekmīgi cīnījušies pret ienaidniekiem. Jo pie romiešiem (par kuru valdnieku mēs runājam) bija trīs augstāko cieņu pakāpes: ķēniņš, diktators, imperators. No tiem visaugstākā vara bija ķēniņam. Pēc ķēniņa otro vietu cieņā ieņēma diktatūra; pēc diktatūras trešajā pakāpē sekoja imperatora vara.

Bet Jūlijs Cēzars, kaut gan pēc izcīnītās uzvaras karaspēks viņu bieži bija saucis par imperatoru, piesavinājās nevis imperatora vai ķēniņa, bet diktatora vārdu — tik ļoti ķēniņa vārds pilsētā bija kļuvis nīsts. Bet, kārodams ķēniņa vārdu un baidīdamies no tautas sašutuma, viņš sāka gatavot karagājienu pret partiem un, apgalvodams, ka Sibillu grāmatās⁸ esot rakstīts, ka partus var uzvarēt tikai ķēniņš, rūpējās, lai viņu sauktu par ķēniņu. Tas paātrināja viņa nāvi jeb deva iemeslu sazvērniekiem. Imperatora vara turpretī ir vara pār ieročiem un karaspēkiem, uzticēta valsts aizsargāšanai un vairošanai. Bet, tā kā šī paražs ir pilnīgi izzdusi un aizgājusi ne tikai no lietošanas, bet arī no vāciešu atmiņas, uzskatīsim par seno šo jaunāko, kas ievērota jau daudzus gadus. Sekosim tam, ko mūsu senči dievbijīgi iestādījuši un līdz mums nodevuši un ko apstiprinājuši kristīgo ticīgo vienprātība. Un turpmāk priecāsimies par visrūpīgāko un vismācītāko vēsturnieku rakstiem (kas ir mūsu vienīgais patvērums), nebūdami ziņkārīgi par to, ko runā citi.

PASAULES GADS 6203 · PĒC KRISTUS 1004

7. Imperators — Romas republikā goda nosaukums, ko karavīri piešķīra uzvarējušam karavadonim; tikai ķeizaru laikā tas kļuva par valdnieka titulu.

8. Sibillu grāmatas — senās Romas svēto pareģojumu krājums, ko glabāja Kapitolijā un iztaujāja valsts briesmu brīžos.

Impērijas cetrinieki: pilsētas, ciemi un zemnieki (labā puse)

Jānis XIX

Jānis XIX⁹, pāvests, dzimis romietis no Metropoles vārtu rajona, tika iecelts Jāņa vietā. Ieguvis pāvesta amatu, viņš pievērsās bezdarbībai un tajā laikā neko atmiņas cienīgu nepaveica. Viņš (kā raksta daži autori) nomira sava pāvestības ceturtajā gadā, tāpat ceturtajā mēnesī, un tika apglabāts Svētā Pētera bazilikā. Krēsls toreiz palika tukšs deviņpadsmit dienas.

Sergijs IV

Sergijs, ar šo vārdu ceturtais pāvests, dzimis romietis, tēvs Martīns, tika iecelts par pāvestu pēc minētā Jāņa. Viņš bija ļoti svētas dzīves un patīkamu paradumu vīrs. Gan pirms pāvestības, gan pašā amatā viņš bija devīgs pret nabagiem; pret draugiem un tuviniekiem jautrs, pret vainīgajiem žēlsirdīgs, pret spītīgajiem lēnīgs. Turklāt viņš bija tik apdomīgs, ka visā viņa pāvestības laikā netika pastrādāts nekas, ko varētu pārmest kā valdītāja nolaidību. Jo, visu prātu pievērsis Dievam — ko visiem pāvestiem vajadzētu darīt —, viņš visu pārvaldīja taisnīgi un godīgi pēc

9. Šēdels pāvestus numurē pēc sava laika sarakstiem; mūsdienās šis pāvests ir Jānis XVIII (1003–1009).

sava prāta sprieduma, būdams no dabas un paradumiem labi ievirzīts. Tīkmēr ar viņa padomu un pamudinājumiem Itālijas valdnieki, noslēguši savienību, apņēmas padzīt saracēņus no Sicīlijas un ķērās pie tā ar vienotiem spēkiem un karaspēku. Tādēļ arī Viljams, Normandijas hercoga Tankreda Lielā dēls¹⁰, palīdzot arī Kapujas un Salerno valdniekiem, isā laikā viņus no Sicīlijas padzina. Kamēr tas notika Itālijā un Apūlijā un kamēr Itālija un gandrīz visa pasaule cieta no bada un mēra, Sergijs, ļoti svēts vīrs, nomira sava pāvestības otrajā gadā, piecpadsmitajā dienā, un tika apglabāts Svētā Pētera bazilikā. Krēsls toreiz palika tukšs astoņas dienas.

PASAULES GADS 6213 · PĒC KRISTUS 1014

Benedikts VIII

Benedikts VIII, pāvests, dzimis Tuskulā¹¹, tēvs Gregors. Pāvestības sākumā viņš ar ķeizara kroni kronēja Heinrihu, kas pēc Gregora V likuma bija iecelts par ķeizaru mirušā Otona III vietā. Pēc tam visās lietās viņš baudīja ķeizara Heinriha aizsardzību. Bet, kad šis aizstāvis nomira, viņš dumpja dēļ tika padzīts no krēsla, un viņa vietā tika iecelts cits. Tomēr vēlāk, salīdzinājies ar saviem ienaidniekiem, viņš padzina viltus pāvestu¹² un atgriezās pilsētā un savā cieņā. Un ne ilgi pēc tam viņš nomira sava pāvestības vienpadsmitajā gadā, piektajā mēnesī, trīspadsmitajā dienā, un tika apglabāts Svētā Pētera bazilikā.

Ir arī tādi, kas par šo Benediktu stāsta — sevišķi mācītājs Pēteris Damiāni¹³ —, ka kāds bīskaps kādu dienu tuksnesī esot redzējis šo pāvestu Benediktu sēžam uz melna zirga un jautājis, kāds tam iemesls, ka viņš, miris būdams, jāļ uz melna zirga. Tas esot atbildējis: «Mani smagi moka.» Tad Benedikts lūdzis šo cilvēku, lai

10. Viljams Dzelzsroka — normaņa Tankreda no Otrvilas dēls; ar saracēņiem Sicīlijā viņš cīnījās tikai ap 1038. g., ilgi pēc Sergija IV; Tankreds nebija Normandijas hercogs.

11. Tuskula — sena pilsēta Albānu kalnos pie Romas (pie mūsdienu Fraskati); tās grāfi 10.–11. gs. vairākkārt iecēla pāvestus no savas dzimtas.

12. Viltus pāvests — pretpāvests Gregors (VI), ko 1012. g. iecēla Krescenciju dzimta; patiesībā Benedikts viņu padzina jau pašā sākumā, ar Heinriha II palīdzību.

13. Pēteris Damiāni (1007–1072) — itāļu mūks, kardināls un baznīcas reformators, daudzu stāstu par grēcinieku likteni aizkapā autors; vēlāk pasludināts par baznīcas doktoru.

naudu, ko viņš bija noslēpis (viņš norādīja vietu), viņa vārdā izdala nabagiem. Jo dāvanas, kas iepriekš bija dotas kā žēlastības dāvanas, viņam neesot līdzējušas, jo bija skaidrs, ka tās iegūtas laupot. Bīskaps pavēli izpildīja un tūdaļ, atteicies no bīskapa amata, pieņēma mūka dzīvi.

Jānis XX

Jānis, ar šo vārdu divdesmitais pāvests¹⁴, dzimis romietis, tēvs Gregors, bijis Porto bīskaps, kā daži grib, vai, kā citi uzskata, nebūdams iesvētīts nevienā garīgā kārtā, uzņēmās pāvesta amatu tajā laikā, kad mirušā Heinriha vietā par ķeizaru tika iecelts Konrāds, kas pēc tam no viņa saņēma ķeizara kroni. Pēc tam romieši pāvestu ar dumpjiem un atklātām cīņām ļoti mocīja, bet ar ķeizara Konrāda autoritāti un varu viņš tika atbrīvots. Romiešiem ķeizars arī piedraudēja ar bojāeju, ja tie arī turpmāk mocītu pāvestu ar dumpjiem tāpat, kā bija sākuši. Šī Jāņa dzīve tiek brīnišķīgi slavēta. Viņš nomira sava pāvestības vienpadsmitajā gadā, devītajā dienā; krēsls toreiz palika tukšs astoņas dienas.

PASAULES GADS 6223 · PĒC KRISTUS 1024

Benedikts IX

Benedikts, ar šo vārdu devītais pāvests, kā daži grib, Benedikta VIII brāļadēls, dzimis Tuskulā, tēvs Alberiks. Romieši viņu kā bezdarbīgu un nekam nederīgu cilvēku padzina no krēsla un viņa vietā iecēla Sabīnas bīskapu Jāni, nosaukdami viņu par Silvestru III¹⁵. Kad tas pēc četrdesmit deviņām dienām tika padzīts, Benedikts beidzot tika atjaunots. Bet viņš pēc mēneša un divdesmit vienas dienas, redzēdams, ka viņam atkal būs jāpiedzīvo tās pašas briesmas, Svētā Jāņa pie Latīņu vārtiem arhidiakonam Jānim, kuru vēlāk sauca par Gregoru VI¹⁶, labprātīgi atdeva pāvesta amatu vai (kā daži apgalvo) to pārdeva. Šī iemesla dēļ Benedikts pelnīti tika

14. Mūsdienu numerācijā — Jānis XIX (1024–1032), Benedikta VIII brālis no Tuskulas grāfu dzimtas.

15. Silvestrs III — Sabīnas bīskaps Jānis, 1045. g. dažas nedēļas pāvesta krēslā; mūsdienās bieži uzskatīts par pretpāvestu.

16. Gregors VI — Jānis Gracians, Benedikta IX krusttēvs; 1045. g. viņš patiešām par lielu naudu nopirka pāvesta amatu, un 1046. g. Sutri sinodē ķeizars Heinrihs III viņu gāza.

visu apsūdzēts un ar Dieva tiesu nosodīts. Jo ir zināms, ka viņa tēls pēc nāves kādam parādījies ļoti briesmīgā izskatā. Un, kad tas jautāja, kāpēc šis tēls nesot tik šausmīgu izskatu, kaut gan agrāk bijis pāvests, tas teica: «Tāpēc, ka dzīvē es dzīvoju bez likuma un saprāta. Tādēļ pēc Dieva un Pētera gribas, kura krēslu es apgānīju ar visādām negantībām, mans tēls sevī nes vairāk zvēriskuma nekā cilvēcības.» Jo, ar pārtraukumiem ieņēmis Pētera krēslu desmit gadus, četrus mēnešus un deviņas dienas, viņš beidzot nomira. Un nevar teikt, ka krēsls toreiz bijis tukšs, jo viņš pāvestību bija pārdevis. Tā starp Benediktu un citiem izcēlās trīspadsmitā šķelšanās, pilna baznīcas apjukuma un sašutuma.

Heinrihs II, ķeizars

Heinrihs, ar šo vārdu otrais ķeizars. Kunga gadā 1001. vai, kā citi grib, 1003. gadā pēc Kristus iemiesošanās, kad Otons bija miris, vācu kūrfirsti, toreiz pirmo reizi balstīdamies uz viņiem piešķirtajām tiesībām, pasludināja par ķeizaru Bavārijas hercogu Heinrihu. Viņš, ne mantojuma kārtā, bet minēto kūrfirstu ievēlēts par ķeizaru un augustu, valdīja divdesmit divus gadus. Taču vēsturnieki, sevišķi itāļu, viņu sauc par Heinrihu Pirmo. Bet Bambergā mēs esam redzējuši viņa rakstus, kuros viņš sevi raksta par Otro. Arī Gotfrīds no Viterbo¹⁷ viņu sauc par Heinrihu Otro, un pēc viņa arī Florences bīskaps Antonīns¹⁸ viņu sauc par Klibo, Bezilona¹⁹ dēlu. Šo apzīmējumu tāpēc ievērosim arī turpmāk. Mēs atrodam, ka viņš savu ierašanos Itālijā atlicis uz divpadsmit gadiem. Jo viņš izveda daudz karu ar galliem, visvairāk ar mecas ļaudīm. Pēc tam, pieskaņojis sev dažu valdnieku prātus, viņš tika svaidīts par valsts ķēniņu no Maincas arhibīskapa Vilīga²⁰; tāpat viņš padarīja sev par meslu maksātājiem slāvus, kurus sauc arī par vindiem²¹. Vēlāk Benedikts VIII

17. Gotfrīds no Viterbo (ap 1120 – ap 1196) — Štaufenu ķeizaru galma kapelāns un pasaules hronikas *Pantheon* autors.

18. Antonīns no Florences (1389–1459) — dominikānis, Florences arhibīskaps, plašas pasaules hronikas autors; 1523. g. pasludināts par svēto.

19. Bezilons (pareizi *Hezilo*) — Bavārijas hercoga Heinriha II Ķildnieka iesauka; viņa dēls bija ķeizars Heinrihs II.

20. Vilīgis (miris 1011) — Maincas arhibīskaps un impērijas arhikanclers, kas 1002. g. Maincā kronēja Heinrihu II.

21. Vindi (vendi) — vācu nosaukums Elbas un Baltijas jūras piekrastes rietumslāviem.